

PAGRINDINIO TEATRINIO FORMALŪJŲ ŠVIETIMĄ PAPILDANČIO UGDYMO PROGRAMA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Pagrindinio teatrinio formalųjų švietimą papildančio ugdymo programos (tolia – Programos) paskirtis – parengti Rietavo Mykolo Kleopo Oginskio meno mokyklos lygmens Programą ir užtikrinti ugdymo kokybę.

2. Programa rekomenduojama mokiniams, baigusiems pradinio teatrinio formalųjų švietimą papildančio ugdymo programą.

3. Programos trukmė – 3 metai.

4. Vidutinis mokinių skaičius grupėje – 4-10.

5. Programai įgyvendinti rekomenduojama mokymosi aplinka ir ugdymo priemonės:

5.1. judėjimui pritaikytos klasės su persirengimo kambariais, langų užtemdymo įranga ir teatrinio apšvietimu;

5.2. mobiliųjų dekoracijų detalės, teatrinio kostiumo dalys, sceniniai daiktai, kitos priemonės, reikalingos teatro technologijų ir grimų pamokoms;

5.3. garso grotuvas, vaizdo demonstravimo aparatūra, kompiuteris, filmavimo kamera, garso ir vaizdo įrašų rinkiniai;

5.4. sandėlis dekoracijoms, kostiumams ir rekvizitams.

II SKYRIUS

PROGRAMOS TIKSLAS, UŽDAVINIAI IR STRUKTŪRA

6. Programos tikslas – sistemingai plėtoti teatrinio meno srities žinias, ugdyti kūrybiškumą, stiprinti praktinius teatrinis gebėjimus ir įgūdžius bei suteikti bendrųjų ir dalykinių teatro kompetencijų.

7. Programos uždaviniai:

7.1. sudaryti mokiniams galimybę rinktis savo gabumus, interesus ir poreikius atitinkančią pagrindinio teatrinio ugdymo programą ir dalykus;

7.2. ugdyti mokinių kūrybinį mąstymą, kultūrinį sąmoningumą;

7.3. ugdyti mokinių asmenines savybes, bendruosius, meninius gebėjimus;

7.4. ugdyti mokinių gebėjimą naudotis teatro raiškos priemonėmis;

7.5. tenkinti mokinių teatro pažinimo ir individualius vaidybos, režisavimo, sceninės patirties saviraiškos, sociakultūrinius poreikius.

8. Programa siekiama ugdyti ir plėtoti bendrąsias kompetencijas, suteikti meninės bei teatrinės dalykinės kompetencijos praktinius įgūdžius.

9. Programos branduolį sudaro šie dalykai:

9.1. vaidyba;

9.2. sceninė kalba;

9.3. sceninis judesys;

9.4. vaidinimų kūrimas;

9.5. teatro istorija.

10. Pasirenkamuosius dalykus siūlo mokykla: dainavimas, šokis, muzikos instrumentas, grimas, teatro technologijos.

III SKYRIUS VAIDYBA

11. Vaidybos paskirtis – lavinti mokinių vaidybinius ir improvizacinius gabumus, ugdyti aktyvaus ir tikslingo veiksmo, sceninio bendravimo, personažo paveikslo kūrimo įgūdžius, suteikti vaidmens analizavimo pagrindus, plėtoti pagrindinių vaidybos elementus, skatinti mokinių emocinius kūrybinius išgyvenimus, kritinį mąstymą, interpretavimo gebėjimus.

12. Vaidybos tikslas – puoselėjant individualumą ir prigimtines galias, padėti mokiniams įgyti vaidybos žinių ir įgūdžių, reikalingų kūrybiškumui atsiskleisti, suteikti bendrųjų ir teatro kompetencijų.

13. Vaidybos uždaviniai:

13.1. gilinti vaidybinius gebėjimus;

13.2. plėtoti improvizacinius gebėjimus ir teatro raiškos priemonių pažinimą;

13.3. mokyti sudėtingesnėmis teatro priemonėmis kūrybiškai reikšti savo požiūrį, mintis, jausmus;

13.4. skatinti emocinius, kūrybinius išgyvenimus, aktyviai dalyvaujant teatrinėje veikloje.

14. Vaidybos dalyką sudaro trys veiklos sritys:

14.1. vaidybinių ir improvizacinių gebėjimų lavinimas;

14.2. vaidmens kūrimas;

14.3. vaidybinė atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje.

15. Vaidybos mokymo trukmė – 3 metai.

16. Vaidybos mokymas:

16.1. pamokos vyksta grupinio mokymosi forma, gali būti sudarytos mobilios grupės;

16.2. mokoma - 1 metais po 2 valandas per savaitę, 2,3 metais – 3 valandas per savaitę;

17. Vaidybos dalyko mokinių pasiekimai:

1. Vaidybinių ir improvizacinių gabumų lavinimas	
Nuostata – kūrybiškai valdyti psichofizinį veiksmą, improvizuojant ir kuriant draminius siužetus	
Esminis gebėjimas – įgyti pagrindinius vaidybos įgūdžius, reikalingus savarankiškai teatrinei kūrybai	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
1.1. Savarankiškai atlikti atsipalaidavimo, dėmesio, vaizduotės pratimus, plėsti savo jausminę-emocinę skalę ir ją suprantamai išreikšti žiūrovui.	1.1. Išvardinti ir pademonstruoti grupėje įvairius psichofizinius pratimus, kurie padeda ugdyti vaidybinius gebėjimus.

1.2. Veikti tikslingai, organiškai, nuosekliai ir logiškai sceninėmis aplinkybėmis, keisti veiksmo tempą ir ritmą, vertinti įvykius ir faktus.	1.2.1. Nusakyti, kas yra įvykis, faktas, pateikti pavyzdžių; 1.2.2. apibūdinti penkis judėjimo scenoje greičius. Pateikti pavyzdžių, kada ir kaip scenoje gali keistis tempas; 1.2.3. apibūdinti įvykio vertinimo etapus: pats įvykis, esamų aplinkybių analizė, sprendimo priėmimas (prasideda naujas veiksmas).
1.3. Jungti žodį ir veiksma, ieškant naujų intonacijų, poteksčių ir pauzių, veikti žodžiu, aktyviai ir tikslingai bendraujant su partneriu.	1.3.1. Apibūdinti, kas yra žodinis veiksmas, kuo svarbus nepertraukiamas ryšys tarp fizinio ir žodinio veiksmo; 1.3.2. apibūdinti kalbinės sąveikos ypatybes (išgirsti, vertinti, atsakyti); 1.3.3. išvardinti pagrindinius teatro terminus (mizanscena, žanras, analizė, vaidmenų paskirstymas, aktorius, režisierius, repeticija ir kt.) bei sąvokas (dialogas, monologas, pauzė, veiksmas ir kt.) ir jais naudotis.
1.4. Kurti dialogus, rasti konstruktyvius konflikto sprendimus, įdomius prisitaikymus.	1.4.1. Pateikti įvairių literatūrinių dialogų pavyzdžių; 1.4.2. nusakyti, kas yra konfliktas, kokia jo reikšmė draminiame kūrinyje, pateikti pavyzdžių.
1.5. Laisvai improvizuoti įvairiose sceninėse aplinkybėse.	1.5.1. Pateikti improvizacijos užduočių pavyzdžių; 1.5.2. apibūdinti improvizacijos atlikimo sąlygas: išmonė, vidinis ir išorinis laisvumas, pasitikėjimas savimi, reakcija.
1.6. Kurti ir vaidinti vaidybines improvizacijas, porinius ir masinius etiudus sugalvotomis aplinkybėmis arba pagal pasirinktą liaudies patarlę, posakį, pasakėčios moralą.	1.6.1. Apibūdinti priešistorijos, išeities įvykio, pagrindinio įvykio, konflikto, atomazgos, temos, idėjos, pagrindinio siekinio, aplinkybių, sceninio laiko reikšmę; 1.6.2. apibūdinti patarlės, posakio, pasakėčios pasirinkimo motyvus, aktualumą, pagrindinę temą, įvykius, konfliktą; 1.6.3. išvardinti porinių ir masinių etiudų su žodžiais kūrimo etapus; 1.6.4. sugalvoti panašią situaciją realiame gyvenime ir ją interpretuoti etiude.

2. Vaidmens kūrimas

Nuostata – savarankiškai gilintis į vaidmens plėtotę žodžiu, veiksmu, judesiu – visomis kūrybinių galių išraiškos priemonėmis

Esminis gebėjimas – tikslingai panaudoti teatro raiškos priemones, kuriant vaidmenį

Gebėjimai

Žinios ir supratimas

2.1. Kurti ir vaidinti animalistinius etiudus.

2.1.1. Apibūdinti ir pavaizduoti įvairių gyvūnų elgseną, gamtos ar buities objektų plastiką, būseną.

2.2. Atlikti vaidmens analizę.	2.2.1. Nusakyti personažo charakteristiką: jo elgesio motyvaciją, veiksmus, aplinkybes, individualius charakterio bruožus, charakteringumą – plastiką ir gestus, kalbos stilių; 2.2.2. papasakoti personažo biografiją, pasakyti vidinį monologą; 2.2.3. apibūdinti, kokios yra kiekvienos situacijos aplinkybės, kaip jos kinta, kaip jas personažai vertina, ko siekia, kokiomis priemonėmis, kaip rutuliojasi personažų santykiai.
2.3. Sukurti personažo sceninį paveikslą.	2.3.1. Paaiškinti savo santykį su vaizduojamu personažu; 2.3.2. apibūdinti personažo svarbiausią troškimą (siekinį) ir jį atskleidžiančius poelgius; 2.3.3. pagrįsti kuriamas interpretacijas asmeniniais išgyvenimais, stiliaus ypatybėmis, estetinėmis savybėmis, ryšiais su kitomis meno šakomis; 2.3.4. Panaudoti galimas raiškos priemones.
3. Vaidybinė mokinio raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje	
Nuostata – aktyviai ir kūrybingai dalyvauti klasės, kolektyvo vaidinimuose, teatrinėse šventėse, festivaliuose, projektuose, koncertuose ir kituose kultūriniuose renginiuose	
Esminis gebėjimas – realizuoti vaidybinius gebėjimus viešai; stebėti, analizuoti ir vertinti spektaklius, kultūrinius renginius	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
3.1. Dalyvauti klasės, mokyklos koncertuose, teatrinuose ir kituose kultūriniuose renginiuose, festivaliuose, šventėse, projektuose.	3.1.1. Atlikti pasirinktą vaidybinę improvizaciją ar ištrauką iš literatūros, dramatinio kūrinio klasės ar mokyklos renginyje; 3.1.2. išvardinti pagrindinius sceninės etikos reikalavimus; 3.1.3. apibūdinti, kuo svarbus scenoje pasitikėjimas savimi, drąsa. Pateikti pavyzdžių kaip, nugalėti viešumos baimę, kaip vertinti žiūrovų reakciją; 3.1.4. apibūdinti asmeninę atsakomybę kolektyvinėje veikloje.
3.2. Įsivertinti savo ir vertinti kitų vaidybinius pasiekimus.	3.2.1. Įvardyti vaidmens atlikimo vertinimo kriterijus; 3.2.2. apibūdinti ir vertinti (įsivertinti) savo ir klasės draugų vaidybą (išskiriant teigiamus ir neigiamus atlikimo aspektus), pasiūlyti sprendimus.

18. Vaidybos mokymo turinys:

18.1. vaidybinių ir improvizacinių gabumų lavinimas: spontaniškumo, drąsos, laisvumo, natūralumo, išmonės ugdymas; aktyvaus ir tikslingo veiksmo, sceninio bendravimo įgūdžių ugdymas; kalbinė sąveika, konstruktyvus konflikto sprendimas ir dialogas; vaidybinės improvizacijos, jungiant žodį ir fizinį veiksma; poriniai, grupiniai, masiniai etudai naudojant tekstą.

18.2. vaidmens kūrimas: vaidmens veiksmo analizė; personažo charakteristika, elgesio motyvacija; personažo monologas, jo biografijos sukūrimas; personažo santykių su kitais personažais numatymas; sceninio paveikslo kūrimas, naudojant raiškos priemones: mimiką, gestus,

kūno judesio plastiką, garsus; personažo žodžių interpretavimas; personažo reikšmė bendrame vaidinime.

18.3. vaidybinė mokinio raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje: sceninės patirties plėtojimas; scenos etika – elgesio taisyklės scenoje, kolektyvinės kūrybos principai; viešas vaidybos pratimų, etiudų, ištraukų ar spektaklių pagal pasirinktą kūrinį atlikimas, gebėjimas įsivertinti savo ir vertinti kitų klasės mokinių pasiekimus.

IV SKYRIUS SCENINĖS KALBA

19. Sceninės kalbos paskirtis – lavinti balso valdymą, žodinį veiksma, teksto prasmės suvokimą, kalbos kultūrą, skatinti mokinių domėjimąsi lietuvių, pasaulio grožine literatūra, analizuoti ir interpretuoti pasirinktą literatūrinį kūrinį, įtaigiai perteikti kūrinį klausytojui, padeda įgyti renginių vedančiojo patirties.

20. Sceninės kalbos tikslas – skatinti mokinių domėjimąsi lietuvių ir pasauline literatūra, lavinti balso valdymo, žodinio veiksmo, teksto prasmės suvokimą, kalbos kultūrą ir, atsižvelgiant į vaiko prigimtinius gabumus, formuoti meninio skaitymo įgūdžius.

21. Sceninės kalbos uždaviniai:

21.1. tobulinti balso valdymo įgūdžius;

21.2. ugdyti taisyklingą lietuvių kalbos tarimą;

21.3. formuoti naujus kalbinius įgūdžius ir gebėti juos pritaikyti kuriant vaidmenį spektaklyje;

21.4. ugdyti meninio skaitymo gebėjimus;

21.5. mokyti tinkamai pasirinkti lietuvių ar pasaulinės literatūros kūrinį, jį analizuoti ir interpretuoti.

22. Sceninės kalbos dalyką sudaro trys veiklos sritys:

22.1. balso lavinimas;

22.2. kalbos išraiškingumo lavinimas;

22.3. mokinio sceninės kalbos raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje.

23. Sceninės kalbos mokymas:

24. mokymo trukmė – 3 metai;

24.1. pamokos vyksta **individualaus** mokymosi forma;

24.2. sceninės kalbos mokoma po 1 valandą per savaitę;

24.3. per pamokas naudojami psichofiziniai žaidimai, aktyvūs artikuliacijos ir kvėpavimo pratybų metodai, kurie parenkami atsižvelgiant į pamokos turinį, mokinių gebėjimus;

24.4. sceninės kalbos dalyko pamokose sistemingai lavinama tartis, sceninis dėmesys, vaizduotė, interpretaciniai gebėjimai; siekiama, kad mokiniai gebėtų savarankiškai atlikti įvairius balso technikos pratimus.

25. Mokinių pasiekimai:

1. 1. Balso technikos lavinimas	
Nuostata – atsižvelgiant į savo fiziologinius duomenis, kryptingai lavinti balsą	
Esminis gebėjimas – atlikti balso lavinimo pratimus savarankiškai	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
1.1. Visus kalbos padargus ir kūno raumenis atpalaiduoti nuo nereikalingos įtampos stovint, sėdint ir gulint.	1.1.1. Atlikti raumenų atpalaidavimo pratimus: rankoms, kojoms, pečiams, galvai, veido raumenims; 1.1.2. atlikti liežuvio, lūpų gimnastikos, higieninio vibracinio masažo pratimus.
1.2. Giliai ir laisvai kvėpuoti kalbant.	1.2.1. Atlikti pratimus, padedančius kontroliuoti kvėpavimą, ir pratimus, padedančius gerinti kvėpavimą.
1.3. Tiksliai ir aiškiai tarti balse ir priebalse, raidžių, žodžių, sakinių junginius, juos pasakyti kaip prasmingą ir veiksmingą kalbos atkarpą, sukurtos istorijos rezultata.	1.3.1. Atlikti taisyklingo tarimo pratimus; 1.3.2. pateikti greitakalbių pavyzdžių, jas pasakyti greitai, tiksliai; 1.3.3. Išvardinti mintinai kuo daugiau įvairių greitakalbių.
2. Išraiškingumo lavinimas	
Nuostata – sistemingai lavinti balso išraiškingumą ir jį kūrybiškai naudoti scenoje	
Esminis gebėjimas – raiškiai ir įtaigiai veikti žodžiu scenoje	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
2.1. Formuoti vaizdingą garsą.	2.1.1. Paaiškinti vaizdingo garso pagrindinius principus: aiškumą, tėkmę, išbaigtumą, laisvumą, natūralumą; 2.1.2. apibūdinti sakomo teksto logiką ir prasmę.
2.2. Pritaikyti balso garsą, tembrą, tempą, ritmą, aukštį, emocijas sakomam tekstui įvairiose fizinėse padėtyse (ramiai stovint, judant, gulint, sėdint ir kt.).	2.1.1. Pademonstruoti kaip net maži balso pakeitimo niuansai daro įtaką žodžių reikšmei; 2.1.2. pademonstruoti aiškiai sakomą tekstą su įvairiais fiziniais veiksmais.

2.3. Garsams, žodžių junginiams, trumpiems sakiniams suteikti prasnę ir jais paveikti žiūrovą.	2.2.1. Išvardinti įvairius garsų, žodžių, sakinių junginius ir juos perteikti įvairiomis sceninio veiksmo aplinkybėmis; 2.2.2. netiesioginiu tekstu išreikšti mintį, santykį, emocijas; 2.2.3. sukurti ir išraiškingai papasakoti istoriją tik jaustukais (ach, ui, oi, oho ir kt.) arba kalbos dalelytėmis (bet, tačiau, ir, net ir kt.).
2.4. Kuriamam personažui sukurti kalbos stilistiką, rasti tinkamą balso skambesį, tempą ir ritmą.	2.3.1. Apibūdinti, kokias naudoti kalbos raiškos priemones, kuriant personažus spektakliuose.

2. 3. Mokinio sceninės kalbos raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje

Nuostata – aktyviai lavinti skaitovo sceninę patirtį

Esminis gebėjimas – tinkamai pasirinkti, analizuoti ir interpretuoti literatūrinį kūrinį, įtaigiai jį perteikti klausytojui, praveisti renginį, koncertą

Gebėjimai	Žinios ir supratimas
3.1. Pasirinkti tinkamą lietuvių ar pasaulinės literatūros kūrinį, papasakoti kūrinio esnę, suprasti teksto logikos sudedamąsias dalis.	3.1.1. Pagrįsti kūrinio pasirinkimo motyvus, aktualumą sau ir klausytojui, pagrindinę temą; 3.1.2. išvardinti kas sudaro teksto logiką; žinoti ir apibūdinti sąvokas - vaizdinių kaupimas, loginiai kirčiai, loginės ir psichologinės pauzės, skyrybos ženklai; 3.1.3. atlikti vaizdinių kaupimo ir sakinio logikos pratybas.
3.2. Atlikti pasirinkto literatūrinio kūrinio analizę.	3.2.1. Apibūdinti kūrinio žanrą, autoriaus stilių; 3.2.2. apibūdinti kūrinio temą, idėją, svarbiausius įvykius, aplinkybes, ištisinį veiksmą; 3.2.3. nusakyti pasakotojo ir veikėjų paveikslus, vaizdinius.
3.3. Pasirinktą literatūrinį kūrinį savaip interpretuoti ir įtaigiai perteikti žiūrovui (klausytojui).	3.3.1. Įvardinti atlikėjo pagrindinį uždavinį; 3.3.2. išsiaiškinti ir numatyti perspektyvą; 3.3.3. išsiaiškinti teksto logiką; 3.3.4. išraiškingai perteikti tiesioginę kalbą, potekstes; 3.3.5. žinoti skaitovo bendravimo su žiūrovais esminius principus.
3.4. Savarankiškai pasirinkti lietuvių ar pasaulinės poezijos ir prozos kūrinius meniniam skaitymui.	3.4.1. Įvardyti vieno ar kito literatūros kūrinio pasirinkimo motyvus: kūrinio atitiktis skaitovo amžiui, temos įdomumas aktualumas (kaip jis paveiks žiūrovą, ar jis pakankamai įdomus, kuo aktualus sau pačiam ir kt.).
3.5. Įgyti koncertų ir kitų renginių vedėjo patirties.	3.5.1. Apibūdinti pagrindinius koncertų ar renginių vedėjams keliamus reikalavimus: kalbos įtaigumas, laisvumas, gebėjimas improvizuoti, sudominti žiūrovus ir išlaikyti jų dėmesį per visą renginį, sceninė kultūra.

26. Sceninės kalbos turinys:

26.1. balso lavinimas: aktyvus raumenų atpalaidavimo, kalbinio kvėpavimo, balso diapazono plėtimo lavinimas, tarimas ir artikuliacija, taisyklingas kirčiavimas;

26.2. kalbos išraiškingumo lavinimas: garso aukščio, tembro, tempo, ritmo tobulinimas; kalbėjimo logikos, prasmės, veikimo žodžiu suvokimas; žodžio derinimas su judesiu;

26.3. mokinio sceninės kalbos raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje: kūrinio pasirinkimo motyvacija, analizė: žanras, autoriaus stilius, pasakotojo ir veikėjų paveikslai, vaizdiniai, tema ir idėja, išsistinis veiksmas, atlikėjo pagrindinis uždavinys, raiškos priemonės, kūrinio interpretavimas ir perteikimas žiūrovui.

V SKYRIUS SCENINIS JUDESYS

27. Sceninio judesio paskirtis – ugdyti mokinių kūno plastiką, fizinį ištvėrimumą, padėti pažinti savo kūno galimybes ir jas pritaikyti kūryboje. Besimokydami dalyko mokiniai įgyja žinių apie kūno psichofizinį lavinimą, triukų plastiką, vaidmens plastinio paveikslo kūrimą.

28. Sceninio judesio tikslas – suteikti mokiniams galimybę plėtoti judesio raiškos gebėjimus ir ugdyti jų plastinę kultūrą, kuriant vaidmenis spektakliuose.

29. Sceninio judesio uždaviniai:

29.1. lavinti mokinių kūno lankstumą ir judrumą;

29.2. ugdyti mokinių plastikos tikslumą, konkretumą ir raiškumą;

29.3. ugdyti judesio stiliaus pojūtį;

29.4. išmokyti sukurti logišką ir raiškų psichofizinį judesį vaidmenyje.

30. Sceninio judesio dalyką sudaro trys veiklos sritys:

30.1. psichofizinis kūno lavinimas;

30.2. triukų plastika;

30.3. vaidmens plastinio paveikslo kūrimas.

31. Sceninio judesio mokymas:

31.1. mokymo trukmė – 3 metai;

31.2. pamokos vyksta grupinio mokymosi forma;

31.3. mokoma po 1 valandą per savaitę.

32. Mokinių pasiekimai:

1. Psichofizinis kūno lavinimas	
Nuostata – nuolat lavinti kūno plastiką, lankstumą ir judrumą	
Esminis gebėjimas – plastiškai, tiksliai ir raiškiai judėti scenoje	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
1.1. Atpalaiduoti kūno raumenis, atlikti balanso ir koordinacijos pratimus įvairiose statiškos ir dinamiškose padėtyse.	1.1.1. Išvardinti įvairius kūno balanso ir koordinacijos pratimus; 1.1.2. apibūdinti savo kūno galimybes; 1.1.3. Paaiškinti, kaip laisvi ir koordinuoti kūno judesiai padeda aktoriui kurti scenoje.

1.2. Atlikti įvairius gimnastikos ir akrobatikos pratimus, tobulinant savo kūno lankstumą ir judrumą.	1.2.1. Paaiškinti gimnastikos ir akrobatikos pratimų saugaus atlikimo techniką; 1.2.2. jausti atsakomybę už scenos partnerį, atliekant porinius pratimus.
1.3. Savo kūno judesiams suteikti tikslumo, konkretumo ir raiškumo pasitelkus vaizduotę, jausmus ir valią; mokėti atlikti įvairaus pobūdžio judesius, lavinant rankų raišką, ritmiškumą.	1.3.1. Išvardinti aktorius plastikos pagrindinius požymius ir savybes, ugdymo etapus; 1.3.2. Susieti ir paaiškinti, kaip aktorius kūno lavinimą veikia dvasiniai impulsai.
1.4. Atlikti pagrindinius pantomimos elementus: ėjimą, bėgimą vietoje, įsivaizduojant įvairias kliūtis, lipimą laiptais, virvės traukimą, veiksmus su menamais daiktais; perteikti įvairias emocijas veido mimika.	1.4.1. Papasakoti apie pantomimos teatrą; 1.4.2. Apibūdinti pantomimos reikšmę, lavinant savo dėmesį ir plastinę vaizduotę.
1.5. Kurti ir atlikti plastinius ir ritminius-muzikinius etiudus (solinius, porinius ir grupinius).	1.5.1. Paaiškinti pagrindinius judesių derinių kūrimo principus; 1.5.2. Išvardinti plastino, ritminio-muzikinio etiudo kūrimo etapus.

2. Triukų plastika

Nuostata – aktyviai siekti judesių tikslumo ir tikroviškumo

Esminis gebėjimas – tiksliai ir drąsiai atlikti įvairius sceninius triukus

Gebėjimai	Žinios ir supratimas
2.1. Lėtai ir staigiai atsipalaiduoti bei saugiai nugriūti ant grindų, įvaldyti pasyvius ir aktyvius griuvimus, kritimus per kliūtį, iš įvairaus aukščio, su daiktu rankoje; mokėti sukurti originalų kritimą – triuką.	2.1.1. Paaiškinti sceninių kritimų saugumo techniką; 2.1.2. išvardinti ir parodyti įvairias sceninių kritimų schemas; 2.1.3. kaupti sceninių kritimų ir kitų triukų panaudojimo patirtį kuriant vaidmenis.
2.2. Atlikti sceninių muštynių be ginklo judesius tiksliai, greitai, sukuriant tikrą muštynių iliuziją.	2.2.1. Išvardinti sceninių muštynių elementų (smūgio ranka, koja, gynybos rankomis, metimų per petį, nugarą, koją, apgaulingų judesių priešininkui suklaidinti) atlikimo metodiką.
2.3. atlikti įvairius pratimus su daiktais (skrybėle, šokdyne, sviediniu, lazdele, kėde).	2.3.1. Paaiškinti, kaip pratimai su daiktais lavina judesių tikslumą laike ir erdvėje, padeda suvokti judesius ir juos įprasminti.
2.4. žongliuoti kamuoliukais, žiedais, skarelėmis (vienam ir poroje).	2.4.1. Išvardinti pagrindinius žongliravimo principus.

3. Vaidmens plastinio paveikslo kūrimas

Nuostata – siekti savitai kurti ir judėti scenoje, kuriant skirtingus personažus

Esminis gebėjimas – kurti vaidmens plastinį paveikslą pagal dramaturginę medžiagą	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
3.1. Kurti charakteringus personažų judesius pagal įvairaus žanro ir stiliaus dramaturgiją.	3.1.1. Nusakyti kuriamo etiudo ar spektaklio kūrybinį sumanymą ir pagrindinę mintį, nuotaiką, galimų įvykių seką, veikėjų charakteristiką; 3.1.2. Paaiškinti judesio stiliaus, žanro, formos sąvokas.
3.2. Įtaigiai kurti vientisą vaidmens plastinį paveikslą, pasinaudojant įgyta sceninio judesio patirtimi.	3.2.1. Apibūdinti kuriamo vaidmens plastinį piešinį.
3.3. Pagrįsti sceninį veiksma estetinėmis, meninėmis detalėmis, kurti personažo judesio liniją ir formą.	3.3.1. Paaiškinti, kodėl kuriamo personažo veiksmas turi būti ne tik logiškas ir tikslingas, bet ir raiškus.
3.4. Siekti kuriamo vaidmens žodžių ir judesių vienovės, kintant veiksmo ritmui ir tempui.	3.4.1. Paaiškinti kalbos ir judesio koordinavimo būtinybę.
3.5. Atlikti įvairių istorinių epochų manieras: eiseną, laikyseną, nusilenkimus, gestus.	3.5.1. Išvardinti įvairių epochų buities ir stiliaus plastikos ypatybes.
3.6. Naudotis istorinių kostiumų detalėmis: cilindrais, vėduoklėmis, lazdelėmis, apsiaustais.	3.6.1. Apibūdinti istorinio kostiumo detalių nešiojimą ir jų diktuojamą elgesį.

33. Rekomenduojamas sceninio judesio turinys:

33.1. psichofizinis kūno lavinimas: raumenų atpalaidavimo, balansavimo, koordinacijos pratimai; kūno lankstumo ir judrumo lavinimas gimnastikos ir akrobatikos pratimais; tolesnis plastikos lavinimas: tikslumas, konkretumas ir raiškumas; pantomimos elementai; sudėtingesni plastiniai ir muzikiniai etiudai;

33.2. triukų plastika: sceninių kritimų technika; sceninių muštynių be ginklo elementai (smūgiai ranka, koja, metimas per save, gynyba); pratimai su daiktais; žongliravimas;

33.3. vaidmens plastinio paveikslo kūrimas: personažų charakteringo judesio kūrimas pagal įvairius žanrus ir stilius; kalbos ir judesio vienovė kintant veiksmo ritmui ir tempui; personažo judesio linija ir forma – „skulptūriškumas“; įvairių epochų plastikos ypatybių studijavimas: eiseną, laikyseną, nusilenkimai, gestai; mokomasi naudotis kostiumų aksesuarais (vėduoklėmis, lazdelėmis, cilindrais, apsiaustais).

VI SKYRIUS

VAIDINIMŲ KŪRIMAS

34. Vaidinimų kūrimo paskirtis – supažindinti mokinius su pagrindiniais vaidinimo kūrimo etapais: medžiagos pasirinkimu, scenarijaus ar pjesės (ištraukos) skaitymu, analizavimu, vaidmenų paskirstymo principais, etiudų kūrimu, režisūrinio sumanymo įgyvendinimu, teatro raiškos priemonių panaudojimo galimybėmis. Dalyvavimas ištraukų bei ištisinio vaidinimo repeticijose suteikia mokiniams kolektyvinės kūrybos patirties.

35. Vaidinimų kūrimo tikslas – ugdyti mokinių gebėjimą kurti vaidinimus, apjungiant ir pasitelkiant patirtį, įgytą mokantis visų programos dalykų.

36. Vaidinimų kūrimo uždaviniai:

36.1. skatinti kūrybiškai pritaikyti vaidybos, sceninės kalbos, judesio, teatro istorijos pamokose įgytas žinias ir gebėjimus;

36.2. sudaryti galimybes mokinių iniciatyvai ir aktyvumui pasireikšti pasirenkant repertuarą;

36.3. siekti, kad mokiniai, kurdami vaidinimus, ugdytūsi kolektyvinės kūrybos pojūtį;

36.4. suteikti režisūrinių, organizacinių žinių ir gebėjimų, reikalingų sukurti vaidinimą.

37. Vaidinimų kūrimo dalyką sudaro trys veiklos sritys:

37.1. paruošiamasis kūrybinis etapas;

37.2. vaidinimų repetitijos;

37.3. mokinio vaidinimų kūrimo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje.

38. Vaidinimų kūrimo mokymas:

38.1. mokymo trukmė – 3 metai;

38.2. pamokos vyksta grupinio mokymosi forma, gali būti sudarytos mobilios grupės;

38.3. mokoma - 1 metais po 2 valandas per savaitę, 2,3 metais – po 3 val. per savaitę;

39. Mokinių pasiekimai:

1. Paruošiamasis kūrybinis etapas	
Nuostata – būti atviram naujoms teatrinėms patirtims ir estetiniams iššūkiams	
Esminis gebėjimas – analizuoti pasirinktą kūrinį (pjesę) ir parinkti tinkamas raiškos priemones būsimam vaidinimui	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
1.1. Pasirinkti tinkamą kūrinį būsimam vaidinimui.	1.2.1. Susipažinti su vaikų, jaunimo literatūra, klasikos kūriniais, dramaturgija; 1.2.2. įvardyti, kurie kūriniai geriausiai tinka mokyklinio teatro pastatymams: kūrinio atitiktis tam tikrai amžiaus grupei, kūrinio temos aktualumas (kaip jis paveiks žiūrovą, ar jis pakankamai įdomus, dinamiškas ir kt.); 1.2.3. apibūdinti kūrinio pasirinkimo motyvaciją.
1.2. Analizuoti pasirinktą pjesę: nusakyti temą, idėją, įvykius, žanrą.	1.2.1. Parašyti pjesės kompoziciją: ekspozicija, veiksmo užuomazga (pradinis įvykis, lemiantis konflikto užuomazgą, veiksmo vystymasis iki kulminacijos (aukščiausio taško), veiksmo posūkis, atomazga (konflikto išsprendimas); 1.2.2. pagrįsti žanrą kaip dramaturgo ir režisieriaus požiūrį į vaizduojamą tikrovę (aplinkybių atranka, sąlygotumo laipsnis, žaidimo taisyklės).

1.3. Skirti teatrinės raiškos priemonės ir susieti jas su menine visuma; analizuoti ir interpretuoti kuriamo vaidinimo ypatumus ir suvokti prasmę.	1.3.1. Įvardyti vaidinimo raiškos priemonės, stilistinės ir žanrines savybes; atskirti dramaturgo, režisieriaus, aktoriaus, dailininko ir kompozitoriaus darbą; 1.3.2. nusakyti pasirinkto kūrinio sukeltus įspūdžius ir susieti juos su būsimu vaidinimu spektaklio vaizdine bei atlikimo forma; 1.3.3. įvardyti kuriamo vaidinimo problematiką, pagrindinę temą ir susieti ją su menine bei estetinė vaidinimo visuma.
1.4. Aktyviai dalyvauti ištraukų ar klasės vaidinimo, pagal pasirinktą literatūrinę medžiagą, kūrime (inscenizacijos, scenarijaus rašymas, režisūrinio sumanymo plėtojimas).	1.4.1. Paaiškinti bendros kūrybos principus, savo indėlį į būsimą vaidinimą ar renginį; 1.4.2. pagrįsti kuriamo vaidinimo režisūrinį sumanymą, 1.4.3. siūlyti teatro raiškos priemonės.
3. 2. Vaidinimų repeticijos	
Nuostata – noriai tobulinti vaidybos, sceninės kalbos ir judesio, režisavimo gebėjimus bendradarbiaujant	
Esminis gebėjimas – savarankiškai kurti ir vaidinti kolektyve	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
2.1. Raiškiai atlikti savo vaidmenį bendrame grupės vaidinime.	2.1.1. Nusakyti bendrą ištraukos ar vaidinimo tempą ir ritmą; 2.1.2. apibūdinti raiškos priemonės vaidinimo režisūrinio sumanymo perteikimui.
2.2. Per repeticijas būti aktyviam ir atsakingam už bendrą kūrybinį rezultatą.	2.2.1. Pagrįsti visų vaidinimo atlikėjų svarbą; 2.2.2. paaiškinti, kaip kuriant scenoje pasiekiamas kūrybinis rezultatas.
2.3. Ugdytis geranoriškumą ir pakantumą, gebėti suderinti savo veiksmus su kitais vaidinimo dalyviais.	2.3.1. Pagrįsti geranoriškumo ir pakantumo vienas kitam atmosferos per repeticijas būtinybę.

2.4. Atlikti nesudėtingas režisūrinės užduotis, paruošti savarankišką režisūrinį projektą.	2.4.1. Išsakyti savo kūrybinį sumanymą, idėjas ir pagrįsti savo pasirinkimą; 2.4.2. apibūdinti sąvokas režisierius, aktorius ir jų vaidmenį spektaklyje. 2.4.2. paaiškinti mizansceną, kaip kalbėjimą sceniniais paveikslais; 2.4.3. apibūdinti šviesos įtaką scenos erdvės organizavimui, susipažinti su sceniniu apšvietimu; 2.4.4. išvardinti muzikinius vaidinimo sprendimo būdus: leitmotyvinį, kontrastinį, foninį, minties ar veiksmo akcentavimą ir kt.; 2.4.5. paaiškinti, kas yra atmosfera, žinoti priemones jai sukurti; 2.4.6. išvardinti elementarius sceninio kostiumo, grimo, butaforijos kūrimo metodus, paaiškinti teatro ir šiuolaikinių technologijų sąveiką.
3.Pasirodymai	
Nuostata – noriai dalyvauti klasės, kolektyvo spektakliuose, koncertuose, kituose renginiuose	
Esminis gebėjimas – vaidinti žiūrovui ir vertinti bei analizuoti vaidinimus	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
3.1. Rodyti vaidinimus žiūrovui, aktyviai dalyvauti klasės, mokyklos koncertuose ir kituose kultūriniuose muzikiniuose renginiuose, festivaliuose.	3.1.1. Apibūdinti aktoriaus sceninę kultūrą ir elgesį; 3.1.2. įvardyti viešumo baimės, žiūrovų dėmesio, pasitikėjimo savimi, bendravimo ir bendradarbiavimo principus ir metodus.
3.2. Taikant sutartus kriterijus stebėti, interpretuoti ir vertinti draugų bei savo pačių vaidybą, spektaklius.	3.2.1. Įvardinti vaidinimo vertinimo kriterijus; 3.2.2. kūrybiškai apibūdinti ir vertinti savo ir klasės draugų vaidybą; 3.2.3. paaiškinti teatro, kaip ritualo ir žaidimo, sampratą.
3.3. Pastebėti ir nustatyti teatrinės kūrybos bei teatrinės veiklos reiškinius kasdienėje ir socialinėje kultūrinėje aplinkoje.	3.3.1. Apibūdinti profesionalų ir neprofesionalų teatro meną bei skirtingas teatrinės veiklos formas socialinėje aplinkoje; įvardyti teatrinės kūrybos ir veiklos poveikį gyvenamajai aplinkai.
3.4. Nurodyti kultūrinę, socialinę ir politinę teatro meno reikšmę bei funkciją.	3.4.1. Nusakyti teatrinės veiklos (pažintinės, auklėjamosios, pramoginės, terapinės ir pan.) pobūdį ir tikslus; 3.4.2. apibūdinti komunikacinę teatro prigimtį ir įvardyti grįžtamojo ryšio tarp teatrinės kūrybos ir jos suvokėjų (vartotojų) formas.

40. Rekomenduojamas vaidinimų kūrimo (improvizacijų, spektaklių, etiudų kompozicijų ir kt.) turinys:

40.1. paruošiamasis kūrybinis etapas: siužetų, etiudų kūrimas, inscenizacijų pagal pasirinktą literatūrinę medžiagą kūrimas; dramos kūrinio pasirinkimas, motyvacija, analizė, režisūrinis sumanymas; inscenizacijos, scenarijaus rašymas; vaizdinių ir garsinių priemonių panaudojimas kuriamame vaidinime;

40.2. vaidinimų repeticijos: repeticijų planavimas, atskirų scenų jungimas į vientisą vaidinimą, režisieriaus vaidmuo ir patirtis, savarankiškas režisūrinis projektas; kūrybinio bendradarbiavimo, savarankiškumo, organizacinių gebėjimų ir atsakomybės ugdymas; aktyvus dalyvavimas rengiant vaidinimą;

40.3. pasirodymai: sukurtų vaidinimų parodymas savo klasėje, tėvams, mokykloje, mieste, respublikinėse, tarptautinėse teatro šventėse ir festivaliuose; tolesnis sceninės kultūros ugdymas; kitų grupių ir teatro kolektyvų, profesionalių teatrų spektaklių stebėjimas ir vertinimas.

VII SKYRIUS TEATRO ISTORIJA

41. Teatro istorijos paskirtis – skatinti mokinius stebėti ir analizuoti teatro reiškinius, suprasti ir vertinti teatro istorinį, kultūrinį ir meninį kontekstą.

42. Teatro istorijos tikslas – pažinti teatrinės kultūros ištakas ir raidą, stilistines ypatybes, žanrus, teatro ir kitų menų sąveiką, kultūros epochas.

43. Teatro istorijos uždaviniai:

43.1. formuoti teatro kūrybinių apibūdinimo ir vertinimo gebėjimus;

43.2. supažindinti su lietuvių teatrinės kultūros ištakomis ir raida;

43.3. supažindinti su Vakarų Europos kultūros stilistinėmis epochomis;

43.4. supažindinti su kitų pasaulio šalių teatrine kultūra;

43.5. įgytas žinias pritaikyti teatrinuose ir kultūrinuose renginiuose, projektuose.

44. Teatro istorijos dalyką sudaro dvi veiklos sritys:

44.1. teatro kūrybinių stebėjimas, skaitymas ir apibūdinimas;

44.2. teatro kultūrinio ir meninio konteksto supratimas ir vertinimas.

45. Teatro istorijos mokymas:

45.1. mokymo trukmė – 3 metai;

46.2. pamokos vyksta grupinio mokymosi forma;

46.3. mokoma po 1 valandą per savaitę;

46.4. per pamokas turtinamas teatro kalbos žodynas;

46.5. naudojamos informacinės kompiuterinės technologijos;

47. Mokinių pasiekimai:

1. Teatro kūrybinių stebėjimas, skaitymas ir apibūdinimas
Nuostata – aktyviai domėtis teatrinės kultūros ištakomis, raida ir tradicijomis

Esminis gebėjimas – remiantis sukaupta teatro istorijos ir kitų mokomųjų dalykų patirtimi atpažinti įvairius teatrinius žanrus, dramaturgijos kūrinius, juos apibūdinti	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
1.1. Kaupti žinias ir analizuoti pasaulinę teatro istoriją.	1.1.1. Išvardinti chronologinę istorinių teatrinių epochų seką ir jų pagrindinius bruožus; 1.1.2. apibūdinti teatrinio meno ypatumus; 1.1.3. paaiškinti įvairių epochų teatrinės kalbos specifiką.
1.2. Motyvuotai vertinti teatro faktus ir tekstus.	1.2.1. Išvardinti pagrindinius lietuvių, Vakarų Europos ir kitų pasaulio šalių teatro faktus, reiškinius; 1.2.2. susipažinti su žymiausiais lietuvių ir pasaulinės dramaturgijos autoriais ir jų kūriniais.
1.3. Sieti pasaulinės teatro istorijos faktus į prasminę visumą.	1.3.1. Paaiškinti teatro meno ryšį su kitomis meno sritimis; 1.3.2. išvardinti ir apibūdinti teatro rūšis: dramos teatras, muzikinis teatras, lėlių teatras, pantomimos, šokio teatras, opera, baletas ir t. t.
1. Teatro kultūrinio ir meninio konteksto supratimas ir vertinimas	
Nuostata – domėtis savo aplinkos teatriniais ir kultūriniais reiškiniais, lankytis spektakliuose kituose kultūrinuose renginiuose	
Esminis gebėjimas – apibūdinti teatro kontekstą, stebėti ir vertinti savo aplinkos teatro reiškinis, aktyviai juose dalyvauti	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
2.1. Dalyvauti ir vertinti spektaklius ir kitus teatrinius bei kultūrinius renginius ir reiškinius.	2.1.1. Apibūdinti stebėtų spektaklių ir teatro renginių kultūrinį ir meninį kontekstą; 2.1.2. Išvardinti Lietuvos ir pasaulio žymiausius teatrus, režisierius, aktorius, scenografus, kompozitorius bei jų kurtus spektaklius.
2.2. Aktyviai dalyvauti kultūrinėje veikloje, meniniuose projektuose.	2.2.1. Apibūdinti meninės veiklos formas ir jų reikšmę savo aplinkos socialiniam kultūriniam gyvenimui; 2.2.2. parengti ir pristatyti kūrybinius projektus (pvz., rašinius apie stebėtus spektaklius, teatrų festivalius, interviu su atlikėjais ir pan.).